

УСТАВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД
Немањина 26

На основу члана 167. став 1. тачка 1. и 168. став 2. Устава Републике Србије («Службени гласник РС» бр. 98/2006) и члана 2., 50. и 51. Закона о Уставном суду («Службени гласник РС», бр. 109/2007), Савез самосталних синдиката Србије, подноси

Иницијативу за покретање поступка за оцењивање уставности одредбе члана 28. Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину („Сл. гласник РС“ бр. 120/2008)

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I

Чланом 28. Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину („Сл. гласник РС“ бр. 120/2008), прописано је да: „у складу са чланом 2. тачка 8), чланом 35. и чланом 36. став 3. Закона о буџетском систему (“Службени гласник РС”, бр. 9/02, 87/02, 61/05 - др. закон, 66/05, 101/05 - др. закон, 62/06 - др. закон и 85/06), у буџетској 2009. години неће се вршити обрачун и исплата према Одлуци о примени Општег колективног уговора на све послодавце на територији Републике Србије и Анексу I Општег колективног уговора (“Службени гласник РС”, број 104/08), као ни обрачун и исплата божићних, годишњих и јубиларних награда и других врста награда и бонуса предвиђених посебним и појединачним колективним уговорима, за директне и индиректне кориснике средстава буџета Републике Србије, буџета локалне власти, организације обавезног социјалног осигурања и њихове кориснике“.

II

Међутим, наведена одредба Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, није у складу са Конвенцијом Међународне организације рада бр. 98 о правима радника на организовање и на колективне преговоре (Ратификациони акт објављен је у „Службеном листу“ ФНРЈ“ бр. 11/58)

Исто тако, наведена одредба Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину није у складу са одредбом члана 82. став 3. Устава Републике Србије («Службени гласник РС», бр. 98/2006), којом је прописано да се утицај тржишне привреде на социјални и економски положај запослених усклађује кроз социјални дијалог између синдиката и послодаваца.

Најзад, ова одредба Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину није у сагласности нити са одредбом члана 197. Устава Републике Србије, који прописује да „закони и сви други општи акти не могу имати повратно дејство, а, изузетно, само поједине одредбе закона могу имати повратно дејство, ако то налаже општи интерес утврђен при доношењу закона.

III

а) Према члану 16. Устава, општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су део правног поретка Републике Србије и непосредно се примењују, при чему потврђени међународни уговори морају бити у складу с Уставом.

Са друге стране, право на организовање радника у синдикат, несумњиво је једно од основних људских права, што је утврђено и чланом 23. Опште декларације Уједињених нација о правима човека (која спада у општеприхваћена начела међународног правног поретка, и самим тим непосредно се примењује у домаћем правном систему) као и чл. 11. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода Савета Европе, коју је наша земља ратификовала.

Исто тако, разраду овог, несумњиво једног од најзначајних људских права, учиниле су Конвенције Међународне организације рада бр. 87 о синдикалним слободама и заштити синдикалних права (Ратификациони акт објављен је у „Службеном листу ФНРЈ“ 8/58) и Конвенција бр. 98 о правима радника на организовање и на колективне преговоре (Ратификациони акт објављен је у „Службеном листу“ ФНРЈ, 11/58)

Надаље, у чл. 18. ст. 3. Устава, прописано је да се одредбе о људским и мањинским правима тумаче у корист унапређења вредности демократског друштва, сагласно важећим међународним стандардима људских и мањинских права, као и **пракси међународних институција које надзиру њихово спровођење.**

Према унутрашњој организацији Међународне организације рада, **Комитет за слободу удруживања Међународног бироа рада**, јесте орган исте који је надлежан за спровођење конвенција и препорука, те је овај Комитет, у смислу члана 18. ст. 3., **међународна институција која надзире спровођење стандарда људских права, какво је и право радника на организовање и преговарање**, те је пракса/ставови овог Комитета извор права у правном систему Републике Србије.

Најпре, члан 4. претходно Конвенције бр. 98, прописује да: „Одговарајуће мере према националним условима треба да буду предузете ако је потребно да се подстакне и унапреди развој и шире коришћење процедура добровољних преговора путем колективних уговора између послодаваца и организација послодаваца, с једне стране и организације радника с друге стране, како би се овим путем одредили радни услови«, а према ставу овог Комитета (334. извештај, случај број 2222, пар. 211) : »Конвенција МОП-а бр. 98. , а нарочито члан 4. која се тиче охрабривања и промовисања колективног преговарања примењује се како у приватном тако и у национализованим предузећима као и у **јавном сектору**«.

Исто тако, према ставу овог Комитета, сви запослени у сектору јавних услуга више него они ангажовани у државној администрацији треба да уживају право на колективно преговарање (308. извештај, случај бр. 1902 пар. 702)

Наведеном одредбом Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, најпре, се крши једно од основних начела правном система, познато још од римског права, односно начела *раста sunt servanda*, да се уговори морају поштовати. Том начелу, придружује се и Комитет, који је изнео став да колективни уговори треба да буду обавезујући за уговорне стране (311. извештај, случај бр. 1944, пар. 546).

Исто тако, анулирањем система колективног преговарања, крши се и следећи став овог Комитета, односно да **„Пропуштање да се примени колективни уговор, чак и на привременој основи, крши право на колективно преговарање, као и принцип преговарања у доброј вери** (327. извештај, случај бр. 2118, пар. 639).

Најзад, тачно је да одредбе члана 36. ст. 3 Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС“, бр. 9/2002, 87/2002, 61/2005, 66/2005, 101/2005, 62/2006, 63/2006, 85/2006 и 86/2006) прописује да: „преузете обавезе чији је износ већи од износа средстава предвиђеног буџетом, или које су настале у супротности са овим законом или неким другим прописом, не могу се извршавати на терет консолидованог рачуна трезора Републике, односно локалне власти“.

Медјутим, одредбе било ког закона морају бити у сагласности са потврђеним међународним конвенцијама, сходно чл. 16. Устава, односно пракси међународних институција надлежних за њихово спровођење, сходно чл. 18. ст. 3. Устава. У том смислу, више је него јасан став овог Комитета, који се изјаснио да: **„Нарочито, Комитет је разматрао и примену финансијских овлашћења од стране јавних власти на начин који предупређује или ограничава саобразност са колективним уговорима који су већ закључени, није у сагласности са принципом слободног колективног преговарања“** (325. Извештај, случај бр. 1800 пар. 184).

б) Надаље, одредбом члана 28. Закона о буџету дерогира се и одредба члана 82. ст. 3. Устава, која прописује да се „утицај тржишне привреде на социјални и економски положај запослених усклађује се кроз социјални дијалог између синдиката и послодаваца

Колективно преговарање, као саставни део, слободе удруживање јесте, према Филадельфијској декларацији МОП-а која је саставни део и Устава МОП-а, суштинска за

одрживи развој. Због свог значаја, исто се прожима кроз целокупни правни систем, односно и кроз одредбу чл. 82. ст. 3. Устава.

Несумњиво је да је буџет Републике Србије за 2009. годину пројектован под утицајем тржишне привреде, односно актуелне светске економске кризе. Тржишна привреда, односно утицај актуелне светске економске кризе, надаље, одражава се на социјални и економски положај запослених како код послодаваца који су чланови удружења послодаваца који су потписали општи колективни уговор тако и код послодаваца који су потписали колективни уговор. Сходно томе, утицај тржишне привреде на социјални и економски запослених, који се одражава и кроз одредбе буџета, **треба бити усклађиван кроз социјални дијалог између синдиката и послодаваца**, сходно чл. 82. ст. 3. Устава.

У конкретном случају, дакле, утицај тржишне привреде на социјални и економски запослених није усклађиван **кроз социјални дијалог између синдиката и послодаваца, односно државе као послодавца**, те стога наведена одредба није у складу са одредбама Устава Републике Србије.

ц) Одредбом члана 28. Закона о буџету анулира се општи принцип правне сигурности односно његову еманацију у виду забране ретроактивно.

Наиме, дерогирањем система колективног преговарања, односно суспензијом примене већ закључених колективних уговора, врши се ретроаткивна примена овог члана и крши одредба Устава.

Не улазећи у оправданост оваквог поступање, одредба оспореног члана Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, неуставна је са уставнопроцесног становишта, јер општи интерес који налаже овакву примену овог члана није утврђен при доношењу закона, сходно члану 197. ст. 2.

Дакле, одредбом члана 28. Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину анулира се систем колективних уговора у којима је једна од уговорних страна држава, односно органи територијалне аутономије и локалне самоуправе, и то противно одредбама потврђених међународних конвенција и одредбама Устава.

Из наведеног следи да одредба члана 28. Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину није у сагласности са Уставом, те, стога, предлажемо да Уставни суд, у складу са Законом о Уставном суду («Службени гласник РС», бр. 109/2007), утврди да наведена одредба Закона о буџету Републике Србије за 2009. годину, није у сагласности са Уставом Републике Србије

САВЕЗ САМОСТАЛНИХ СИНДИКАТА СРБИЈЕ
ПРЕДСЕДНИК

Љубисав Орбовић

